

R O B E R T P L O M P

Geschapen om te regeren

In gesprek over vrouw en ambt

Buijten & Schipperheijn *Motief* – Amsterdam

Colofon

© 2021 Robert Martin Plomp, www.vromepraatjes.nl

ISBN 978-94-6369-136-9

Omslagontwerp: Theresia Koelewijn

Behoudens uitzonderingen krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Inhoud

Woord vooraf 7

1. Inleiding 9
2. In gesprek 10
  - 2.1 Aanleiding 10
  - 2.2 Gelijkwaardig, niet gelijk 12
  - 2.3 Eigen plaats vrouw 14
  - 2.4 Gelijkheidsdenken 16
  - 2.5 Cultuur 17
  - 2.6 Gespreksvragen 18
3. Uitleg van de Bijbel 20
  - 3.1 Belang van de context 20
  - 3.2 Hermeneutiek 21
  - 3.3 Gezag van de Bijbel 24
  - 3.4 Goddelijk gezag 25
  - 3.5 Christocentrisch 26
  - 3.6 Samenhang 28
  - 3.7 Onderzoek de cultuur 29
  - 3.8 Vertalen 30
  - 3.9 Zelfrelativering 32
  - 3.10 Te complex? 34
  - 3.11 Tegen elke cultuur 35
  - 3.12 Bijbel en Geest 36
  - 3.13 Gespreksvragen 37
4. Exegese Oude Testament 38
  - 4.1 Schepping 38
  - 4.2 Genesis 1 39
  - 4.3 Genesis 2 42
  - 4.4 Zondeval 45
  - 4.5 De praktijk van het Oude Testament 48

- 4.6 Priesterschap 49
- 4.7 Conclusie 51
- 4.8 Gespreksvragen 53
- 5. Exegese Nieuwe Testament 54**
  - 5.1 Jezus en de apostelen 54
  - 5.2 Paulus 56
  - 5.3 Korinthe 58
  - 5.4 Schepping 62
  - 5.5 Vrouw en slaaf in Efeze 64
  - 5.6 1 Timotheüs 66
  - 5.7 Galaten 68
  - 5.8 Petrus 69
  - 5.9 Het ambt 70
  - 5.10 Conclusie 72
  - 5.11 Gespreksvragen 74
- 6. Traditie en samenleving 75**
  - 6.1 De kerkgeschiedenis 75
  - 6.2 Culturele omwenteling 76
  - 6.3 Godloosheid van elke cultuur 77
  - 6.4 Genotscultuur 79
  - 6.5 Slavernij en de positie van de vrouw 81
  - 6.6 Missionair motief 83
  - 6.7 Mannelijk en vrouwelijk 85
  - 6.8 Persoonlijk 87
  - 6.9 Gespreksvragen 88
- 7. Conclusie 90**
- 8. Hoe nu verder 92**

Woord van dank 96

Woord vooraf

Aan het verzoek van de auteur om een ‘woord vooraf’ te schrijven voldoe ik graag. Niet omdat ik het eens zou zijn met alles wat hij schrijft of zelfs ook maar met alle conclusies die hij trekt. Maar wel omdat ik het voortgaande gesprek binnen de Gereformeerde Bond – en zeker ook breder in de gereformeerde gezindte – over de positie van de vrouw in de gemeente van groot belang acht.

Het is goed dat er onder auspiciën van de Gereformeerde Bond in 2012 en 2015 een tweetal brochures rond dit onderwerp is verschenen. Tot op heden hebben deze brochures echter voor zover ik weet nog niet tot een diepgaand gesprek geleid tussen voor- en tegenstanders van ‘de vrouw in het ambt’. Het prikkelende betoog van Robert Plomp dat gedetailleerd en kritisch op deze brochures ingaat, zal dit gesprek ongetwijfeld kunnen stimuleren. Niemand is gebaat met het handhaven van vastliggende standpunten zonder doorgaande bezinning en voortdurende kritische toetsing.

Met het oog op dit gewenste gesprek is mijns inziens een aantal in dit geschrift aangegeven kaders van eminent belang. Ik noem de volgende (in bewoordingen grotendeels aan deze brochure ontleend):

- Gemeenschappelijk uitgangspunt is dat de boeken van het Oude en het Nieuwe Testament van kافت tot kافت goddelijk gezag hebben en door de Geest geïnspireerd zijn. Niemand mag dan ook ongewenste passages uit de Bijbel knippen of deze gemakzuchtig aan de kant schuiven;
- Het centrale doel bij uitleg en toepassing van de Schrift is: Christus (als het hart van de Bijbel) centraal stellen in onze tijd en cultuur;
- Dat man en vrouw gelijkwaardig zijn maar niet gelijk, is een grondbeginsel dat voor- en tegenstanders met elkaar verbindt.

Seksistische en discriminerende motieven worden door alle gesprekspartners zonder reserve afgewezen;

- De Kerk van Christus heeft recht op optimale inzet van de gaven die de Heilige Geest aan de dochters van Zijn kerk heeft gegeven in samenhang en samengang met de gaven die aan de broeders zijn gegeven;
- *Onze* cultuur is niet bepalend voor de *uitleg* van de Bijbeltekst, en de *toenmalige* cultuur is niet bepalend voor de *toepassing* van de Bijbeltekst;
- Het is van groot belang geen onnodige blokkades op te werpen voor de verkondiging van het evangelie in de eigentijdse cultuur;
- Niemand kan zich onttrekken aan de uitdaging van de hermeneutiek. De Bijbelse boodschap voor onze tijd wordt duidelijk wanneer we scherp hebben waar bijvoorbeeld Paulus de toenmalige cultuur volgt (in accommodatie ter wille van de verkondiging, dus contextueel bepaald) en waar hij dat juist niet doet (cultuurkritisch, in gehoorzaamheid aan Gods openbaring en dus de context overstijgend).

Van harte hoop ik op onbevangen ontmoetingen rond het geopende Woord van God en in gebed om de leiding van de Heilige Geest, tot zegen voor vrouwen en mannen in Christus' gemeente en ten dienste van de voortgang van het evangelie in onze tijd.

Prof. Dr. Jan Hoek, Veenendaal, maart 2021

1. Inleiding

Opvallend veel vrouwelijke predikanten groeiden op en kwamen tot geloof in een kerkelijke gemeente waar alleen mannen ambtsdrager kunnen zijn. De prediking, het jeugdwerk, de gemeenschap en het pastoraat droegen vrucht: niet alleen gingen deze vrouwen geloven, maar ze wisten zich ook geroepen om hun leven in te zetten voor de Kerk van Christus. Dat bracht hen in de vreemde situatie dat ze nu op de meest onverwachte plekken getuigen en preken, behalve op de plaats waar ze opgroeiden. Zo gebeurt het dat elke zondag in orthodox-gereformeerde kerken gebeden wordt voor de jeugd, het jeugdwerk, om geloof, om arbeiders in de wijngaard, en om vervulling met de Heilige Geest, maar dat sommige van de meest expliciete voorbeelden van de verhoring van deze gebeden terzijde worden geschoven.

Vaak hoor je kerkenraadsleden erkennen dat deze vrouwelijke predikanten inderdaad het volle evangelie preken, dat hun liefde voor God al vroeg bleek, dat er niks mis is met hun talenten en gaven, maar omdat ze nu eenmaal vrouw zijn is het toch niet wat God zou bedoelen.

En vanuit de Bijbel lijkt er reden om vast te houden aan deze opvatting. In het Oude en Nieuwe Testament zijn het vrijwel altijd mannen die de ambten van priester, profeet en oudste bekleeden. Paulus schrijft in meerdere van zijn brieven expliciet dat vrouwen moeten zwijgen en onderdanig aan hun man moeten zijn. Dat kun je niet zomaar naast je neerleggen.

De klassieke uitleg van de Bijbel op dit punt lijkt moeilijk samen te gaan met de dagelijkse praktijk van de 21^e eeuw zowel binnen als buiten de kerken. Moet onze uitleg van de Bijbel hervormd worden, of is het noodzakelijk dat onze persoonlijke bezwaren en ervaringen wijken voor deze uitlegtraditie?

2. In gesprek

2.1 Aanleiding

Op 18 februari 2020 reageerde de voorzitter van de Gereformeerde Bond, A.J. Mensink,¹ op de open brief van zeven (oud-)synodeleden van de Protestantse Kerk in Nederland waarin zij de Gereformeerde Bond opriepen het ambt open te stellen voor vrouwen.² Mensink verwijst in zijn antwoord voor de onderbouwing van deze afwijzing naar twee brochures die de Gereformeerde Bond eerder uitgaf: *Mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen*³ en *Geroepen vrouw*.⁴

In de afgelopen jaren zijn er binnen de gereformeerde orthodoxie meerdere publicaties uitgekomen die de positie van de vrouw in de gemeente bespreken. Bert Loonstra schreef in 2018 *Meedenken met Paulus*,⁵ diverse theologen brachten, onder redactie van Henk Folkers, Maaïke Harmsen, Almatine Leene en Maarten Verkerk, *Zonen & Dochters profeteren* uit in 2016,⁶ en zelf wijdde ik er in datzelfde jaar een hoofdstuk aan in mijn boek *Nederlander met de Nederlanders*.⁷

Toch heb ik niet het idee dat het gesprek van de grond komt. Steeds vaker wordt de indruk gewekt dat er gewoon twee verschillende

---

1 A.J. Mensink, *De Waarheidsvriend*, 20 februari 2020.

2 www.harmenjansen.nl/?p=2294.

3 P.F. Bouter vanwege de Gereformeerde Bond, *Mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen. Over man, vrouw en ambt*, 2012.

4 M. van Campen en J. Hoek vanwege de Gereformeerde Bond, *Geroepen vrouw. Vrouwen in Christus' gemeente*, 2015.

5 Bert Loonstra, *Meedenken met Paulus. Letter en Geest in de bezinning op vrouw en ambt*, Buijten & Schipperheijn Motief, 2018.

6 Henk Folkers, Maaïke Harmsen, Almatine Leene, Maarten Verkerk (redactie), *Zonen & dochters profeteren. Man vrouw & kerk*, Uitgeverij Boekencentrum, 2016.

7 Robert Plomp, *Nederlander met de Nederlanders. Een positieve, orthodoxe visie op homoseksualiteit, wetenschap en vrouwelijke leiders*, Buijten & Schipperheijn, 2016.

interpretaties zijn die naast elkaar kunnen bestaan. Maar voor die conclusie is het nog veel te vroeg. Vroeger waren het juist de behoudende orthodoxe theologen die ontkenden dat de Bijbel multi-interpretabel was, en zolang er nog heldere vragen openstaan lijkt het me goed om daaraan vast te houden voor de discussie rondom de positie van de vrouw in de kerk.

Daarom heb ik ervoor gekozen om in deze publicatie het gesprek te zoeken met de genoemde brochures van de Gereformeerde Bond. Direct te reageren op wat daarin geschreven staat, overeenkomsten te onderstrepen, vragen te beantwoorden en wedervragen te stellen. Op die manier kan een lezer die werkelijk wil proberen zonder vooroordeel meer te begrijpen van wat Gods wil is, de verschillende inzichten beter wegen.

Het is mijn overtuiging dat we in de Kerk van Christus aan elkaar gegeven zijn om elkaar tot een hand en een voet te zijn. De maatschappelijke polarisatie hoort niet thuis in de kerken. Juist diegene die anders denkt en leest kan mij wijzen op Bijbelse overwegingen die mij ontgaan waren. Als we alleen met gelijkgestemden het gesprek aangaan verliezen we veel van de diepte van het geloof en de Bijbel. Gelukkig is er veel in de genoemde brochures waar ik graag bij aansluit.

Mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen gaat in op de theologische overwegingen om het ambt alleen open te stellen voor mannen. *Ge-roepen vrouw* gaat niet meer op deze overwegingen in, maar gaat op zoek naar de plaats die de vrouw wel in de kerk heeft. Het ligt voor de hand dat ik vooral in gesprek ga met de eerstgenoemde brochure,⁸ de tweede⁹ staat of valt namelijk met de vraag of de theologische overwegingen van de eerste overtuigend zijn.

Dat ik ervoor gekozen heb in te gaan op brochures van de Gereformeerde Bond, betekent niet dat deze publicatie alleen relevant is binnen dit spectrum. De beide brochures en ook deze publicatie zijn

8 Voortaan aangeduid als *Brochure I*.

9 Voortaan aangeduid als *Brochure II*.

toegankelijk geschreven en geven een goede weergave van de overwegingen die spelen onder behoudende orthodox-gereformeerde christenen en Bijbelgetrouwe christenen in welk kerkverband dan ook.

Het is opvallend dat veel basisprincipes van de Gereformeerde Bond juist ook kunnen leiden tot openstelling van het ambt voor de vrouw in de kerk. De vraag of vrouwen daar recht op zouden hebben is daarbij niet van belang. Deze publicatie schrijf ik dan ook niet om voor vrouwenrechten op te komen, maar omdat ik geloof dat de Kerk van Christus recht heeft op de gaven die de Heilige Geest aan de dochters van Zijn Kerk gegeven heeft. ‘Vanuit de vrucht van de Geest worden de gaven van de Geest niet ingezet om er zelf mee te schitteren, maar juist om daarmee God en elkaar te dienen’ (*Brochure II*, p. 9).

2.2 Gelijkwaardig, niet gelijk

De constructieve toon van de brochures valt op. De auteurs schrijven respectvol over kerken die het ambt wel openstelden voor vrouwen: ‘Was dit zomaar een volgen van de cultuur? Dat mag zo niet gezegd worden. Er is die jaren veel over de Bijbelse grondlijnen gesproken’ (*Brochure I*, p. 8). Ook wordt de vraag gesteld of de kerken hier iets van de wereld kunnen leren: ‘Zien we in deze ontwikkeling iets van de kinderen der wereld die verstandiger zijn dan de kinderen van het Koninkrijk?’ (*Brochure I*, p. 8).

De schrijvers erkennen dat niet alleen liberale christenen, maar ook mensen uit eigen geledingen pleiten voor vrouwen als ambtsdrager, en daarbij trouw willen blijven aan de Bijbel: ‘Tegenover eerdere ontwikkelingen in andere kerken wil men daarbij beslist vasthouden aan het gezag van de heilige Schrift als Woord van God’ (*Brochure I*, p. 6). Wat wel opvalt is dat deze brochure vervolgens vooral ingaat op de liberale overwegingen, en de Bijbels-orthodoxe argumenten vaak onbesproken laat. Opvallend is ook dat het hoofdstuk dat ingaat op overwegingen vanwege een missionair perspectief, slechts een halve pagina beslaat. Ook komt de toepassing van de calvinistische leer van de zogenoemde *accommodatie*¹⁰ op dit onderwerp niet

---

¹⁰ Volgens Calvijn past God zich aan aan onze menselijke vermogens om

aan de orde. Belangrijk is de bestrijding van het idee dat de vrouw nu eenmaal recht zou hebben op bepaalde posities in de kerk. Ik draai het liever om: de Kerk heeft, bij alle aspecten van het kerk-zijn, juist recht op de talenten en de inzet van de vrouw, want die talenten heeft God haar gegeven bij de schepping en door de Geest van Christus. Het elementaire verschil tussen de opvatting van de Gereformeerde Bond en mijn eigen visie ligt in de conclusies die getrokken worden uit het gedeelde grondbeginsel: ‘Man en vrouw zijn gelijkwaardig maar niet gelijk.’¹¹ Het is duidelijk dat man en vrouw in algemene zin van elkaar verschillen. Dat uit zich fysiek, in de bouw van ons lichaam, en er zijn redenen om aan te nemen dat die verschillen ook op andere vlakken bestaan. Hoe groot of hoe doorslaggevend die verschillen zijn is theologisch gezien irrelevant omdat de Bijbel daar vrijwel niet over spreekt.

Man en vrouw zijn gelijkwaardig maar niet gelijk, even belangrijk maar niet hetzelfde. Voor de Gereformeerde Bond is dat een reden om onderscheid te maken tussen de gebieden waar vrouwen en waar mannen werkzaam kunnen zijn. Die gedachte is niet vreemd. Immers, een architect en een bouwvakker zijn beiden nodig, maar hebben verschillende talenten en rollen bij de bouw van een huis. De gedachte dat mensen gelijkwaardig kunnen zijn zonder dat ze gelijk (hetzelfde) hoeven te zijn of te doen is legitiem.

Maar je kunt die conclusie ook omdraaien: omdat mannen en vrouwen niet hetzelfde zijn, heb je juist mannen en vrouwen nodig om elkaar aan te vullen op elk vlak. Als, puur bij wijze van voorbeeld, mannen meer talent voor zorg zouden hebben en vrouwen meer voor organisatie, dan zou je de mannen in de crèche kunnen zetten en de vrouwen koster kunnen maken. Je kunt ook zeggen: we heb-

---

Zichzelf te openbaren en ons te laten groeien in het kennen en doen van Zijn wil. Soms doet God daarbij zelfs concessies. Zie ook Arnold Huijgen, *Divine Accommodation in John Calvin's Theology, Analysis and Assessment*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2011, p. 389.

11 Zie ook de titel van het stuk dat ds. A.J. Mensink schreef in *De Waarheidsvriend* van 20 februari 2020: ‘Gelijkwaardig, niet gelijk’.

ben in de kerkenraad zowel mensen nodig met feeling voor zorg als mensen met oog voor organisatie. Elkaar tot een hand en een voet zijn komt tot uiting door beiden verschillende taken op je te nemen, maar ook door je samen te buigen over dezelfde vragen en projecten, waardoor je elkaar kunt bevragen en aanvullen.

In behoudende kringen wordt het toelaten van vrouwen in kerkenraden weleens ‘verschraling’ genoemd omdat daarmee het eigene van vrouwen en mannen uit het zicht zou raken of zou worden ontkend. Maar dat eigene komt juist beter uit de verf door samen te werken, omdat het verbreding en verdieping geeft in de aanwezigheid van kennis, kunde, ervaring, emotie en inzicht, juist doordat man en vrouw niet hetzelfde zijn. Uit de dagelijkse praktijk, ook buiten de kerk, blijkt dat diversiteit verrijkend werkt.¹²

Deze manier van kijken naar gelijkheid en gelijkwaardigheid wordt helaas niet besproken in *Brochure I*, en dus ook niet weersproken, waardoor de conclusies die getrokken worden vanuit het *gelijkwaardig maar niet gelijk* incompleet blijven. *Brochure II* benoemt deze samenwerking wel in de breedte van de gemeente (p. 7) maar zegt niets over die mogelijkheid binnen de kerkenraad.

2.3 Eigen plaats vrouw

Een tweede principiële vraag die voortkomt uit het uitgangspunt *gelijkwaardig maar niet gelijk* is, wat dan de taken zijn die alleen door vrouwen vervuld kunnen worden. Een consistente doorvoering van die gedachte moet betekenen dat mannen bijvoorbeeld niet welkom zouden zijn in de crèche of de keuken. Maar daar is geen sprake van. Mannen mogen elke taak in de gemeente oppakken, vrouwen zijn van sommige taken uitgesloten. Misschien zijn er in de praktijk vrijwel geen mannelijke crècheleiders of koffieschenkers, het is voor hen echter niet een principieel ontoegankelijke taak. De vraag hoe dat mogelijk is wordt helaas niet behandeld in de brochures. Dat wekt

---

12 Carol P. Harvey en M. June Allard, *Understanding and Managing Diversity* (5e editie), New Jersey: Pearson Education Inc., 2012, p. 393.